

TEMA: ANDRE VERDENSKRIG

Andre verdenskrig brøt ut i 1939. Krigen skulle vare helt til 1945. Det hele startet med at Tyskland invaderte Polen, men de allierte gikk seirende ut til slutt. På Tyskland side i krigen var blant annet Italia og Japan. På motsatt side stod landene som senere har blitt kalt De allierte. Dette var blant annet Storbritannia og Frankrike, og etter hvert også Sovjetunionen og USA. 9.april 1940 angrep Tyskland også Norge. Norge hadde prøvd å holde seg utenfor krigen ved å erklære seg nøytral, men dette brydde Tyskland og Tysklands leder, Hitler seg lite om. Norge prøvde å gjøre motstand, uten at dette førte frem. Norge var og ble underlagt Tyskland helt frem til 1945. Det betød likevel ikke at nordmenn sluttet å kjempe for et fritt Norge. Norge slo seg sammen med de allierte. Både kongen og regjeringen dro til Storbritannia. Derfra organiserte Norge sin motstand mot tyskerne.

OM ANDRE VERDENSKRIG PÅ ERHER.NO

Via erher.no er det tilgang på flere nettbaserte ressurser med tema Andre verdenskrig. «Venner for livet - Fortellinger og fakta om døveskolen i Norge frem til 1960» er en gratis nettressurs som består av videoer med historisk fakta fra 1930-tallet, 1940-tallet, 1950-tallet og 1960-tallet, samt fortellinger om livet på døveskolen gjennom dels rollespill og dels forteller. Ressursen er på norsk tegnspråk med mulighet for norsk tale og tekst. Direktelenke til ressursen får du her: <https://www.acm.no/venner-for-livet/>

For de eldre elevene kan «Det tredje riket – Om døde nazister og døde jøder» benyttes. Dette er et opptak av et foredrag. Jochen Much forteller om døves situasjon i det tredje riket, altså årene 1933 til og med 1945. Foredraget er delt inn i kapitler slik at du enklere skal finne frem til det som er mest relevant for dine elever. Originalt er foredraget på internasjonalt tegnspråk. Foredraget gjengis også på norsk tegnspråk med norsk tale og skriftlig tekst. Direktelenke til ressursen får du her: <https://www.erher.no/materiell/vgs-det-tredje-riket/source/int.html#>

LÆREPLAN FOR ELEVER I GRUNNSKOLEN

For elever i grunnskolen hører tema Andre verdenskrig til samfunnsfag. I fagrelevans og sentrale verdier for dette faget står det at elevene gjennom arbeid med faget skal bli deltakende, engasjerte og kritisk tenkende medborgere. Historiske forhold legger forutsetninger for hvordan vi lever og handler i nåtid. Selv i det moderne samfunn er vårt liv, våre vaner og våre verdier preget av det som har skjedd før oss. Samtidig som vår livsførelse, våre vaner og våre verdier vil være med på å sette sitt preg på fremtiden. Samfunnsfaget skal bygge opp om holdninger og verdier som toleranse, likeverd og respekt, gjennom en bevissthet rundt demokrati, menneskerettigheter og verdien av mangfold. For videregående elever har historie blitt et eget fag. I fagets relevans og sentrale verdier står det også her at eleven skal gjennom faget utvikle en forståelse for hvordan verdier, holdninger og strukturer i samfunnet har røtter i fortiden. Ved at elevene arbeider utforskende med historie, og utvikler kildekritisk kompetanse, styrkes deres nysgjerrighet, engasjement og kritiske tenkning.

KOMPETANSEMÅL ETTER 2.TRINN:

- Utforske og presentere korleis menneska levde for éin til to menneskealdrar sidan
- Reflektere over kvifor menneske har ulike meiningar og tek ulike val

KOMPETANSEMÅL ETTER 4.TRINN:

- Utforske kulturminne og korleis menneska levde i den tida kulturminna er frå, og samanlikne med korleis vi lever i dag

KOMPETANSEMÅL ETTER 7.TRINN

- Reflektere over kvifor konflikthar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikthar
- Drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering

KOMPETANSEMÅL ETTER 10.TRINN

- Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikthar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konflikthane
- Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av terrorhandlingar og folkemord, som holocaust, og reflektere over korleis ekstreme haldningar og ekstreme handlingar kan førebyggjast

KOMPETANSEMÅL ETTER VG3

- Drøfte bakgrunnen for verdenskrigene og et utvalg andre sentrale kriger eller konflikthar, og reflektere over om fredsslutninger har bidratt til å skape fred og forsoning
- Utforske menneskers handlingsrom og valgmuligheter i konflikthar og vurdere konsekvensar av valgene de har tatt
- Reflektere over hvordan ideologier og tankesett på 1900-tallet og fram til i dag har bidratt til undertrykkelse, terror og folkemord som holocaust

MAT UNDER ANDRE VERDENSKRIG

SPØRSMÅL:

- Hvilken type mat spiste nordmenn mye av under krigen?
- Hvilken mat spiser vi mye av i dag?
- Hvilke matvarer vet du om som kommer i fra Norge?
- Hvilke matvarer vet du om som kommer fra utlandet?
- Hvorfor tror du nordmenn ikke spiste frukter som banan, mango og avokado under krigen?
- Hvorfor spiste nordmenn mye potet før i tiden?
- Kortene de fikk utdelt under andre verdenskrig heter rasjoneringskort. Rasjon betyr det samme som porsjon. Hvorfor tror du de kalte kortene rasjoneringskort?

INNHOOLD:

- Andre verdenskrig
- Tyske soldater har okkupert Norge
- Matmangel

- Rasjonering
- Potet til alt
- 1945 – Krigen er over

[MAT UNDER ANDRE VERDENSKRIG ON VIMEO](#)

GRUNNLEGGENDE OM ANDRE VERDENSKRIG

SPØRSMÅL:

- Når og hvem startet Andre verdenskrig?
- Hvilke land var involvert i Andre verdenskrig?
- Hvem inngikk en ikke-angrepsavtale med Tyskland, og hva var innholdet i denne avtalen?
- Hva er grunnelementene i den nazistiske ideologien?
- På hvilken måte endrer Japans angrep på Pearl Harbor utviklingen av krigen?
- Når og hva markerer slutten på Andre verdenskrig?
- Hva er sammenhengen mellom Andre verdenskrig og den kalde krigen?

INNHOLD:

• Andre verdenskrig• Tysk dominans i Europa i første del av krigen• Ikke-angrepsavtale mellom Tyskland og Sovjetunionen	• Jødeforfølgelse• Pearl Harbor• Sør-Amerika utenfor krigshandlingene• Atombomber i Hiroshima og Nagasaki• Overgangen til Kald krig

[Grunnleggende om andre verdenskrig on Vimeo](#)

HITLERS VEI TIL MAKTEN

SPØRSMÅL:

- Hva vet du om Adolf Hitler?
- Hvorfor var Tyskland i økonomisk krise etter første verdenskrig?
- Hva var Hitlers mål?
- Hva kalte man den store finanskrisen på 1930-tallet?
- Når kom Hitler til makten?

INNHOOLD:

• Adolf Hitler• Hitler til makten 1933• Krigsskadeerstatning• Jødene fikk skylda for nedgangen i Tyskland	• Det store krakket• Tysklands frelser• Ytringsfrihet og menneskerettigheter forsvinner over natta i det nye regimet

[HITLERS VEI TIL MAKTEN ON VIMEO](#)

HOLOCAUST

SPØRSMÅL:

- Hva er Holocaust?
- Hva var Den endelige løsningen?
- Hvorfor måtte man utrydde jødene ifølge Hitler og nazismen?
- Hva er en konsentrasjonsleir?
- I videoen blir det nevnt eksempler på folkemord i mer moderne tid. Kan dere finne flere eksempler?

INNHOOLD:

• Massedrap på jøder• Den endelige løsningen• Nazisme	• Arisk rase• Konsentrasjonsleirer• Folkemord i senere tid

[HOLOCAUST ON VIMEO](#)

SPØRSMÅL:

- Hvilket oppdrag hadde DS Donau i november 1942?
- Hvordan endret situasjonen seg for norske jøder etter okkupasjonen i 1940?
- Hva betyr deportasjon?
- Hvor mange jøder ble sendt ut av Norge i løpet av krigen, og hvor mange kom tilbake?
- Hva tenker dere om at nordmenn var delaktige i både deportasjonen og arrestasjoner av norske jøder under andre verdenskrig?
- Hvilke konsekvenser fikk dette for disse nordmennene etter krigen?

INNHold:

• Deportasjon av norske døder• Registrering av jøder	• Arrestasjoner• Norge beklager

[Jødeforfølgelsen i Norge on Vimeo](#)

JØDEFORFØLGELSEN

SPØRSMÅL:

- Hvor mange jøder ble deportert fra Norge under Andre verdenskrig?
- Se filmen Den største forbrytelsen, og gjør en vurdering av filmen som historisk kilde?
- Hva er det Jakob Oftebro håper at folk skal sitte igjen med etter å ha sett filmen?

INNHold:

• Jødedeportasjon• Jødeforfølgelse i Norge	• Film: Den største forbrytelsen• Historiebevissthet

SENKNINGEN AV BLÜCHER

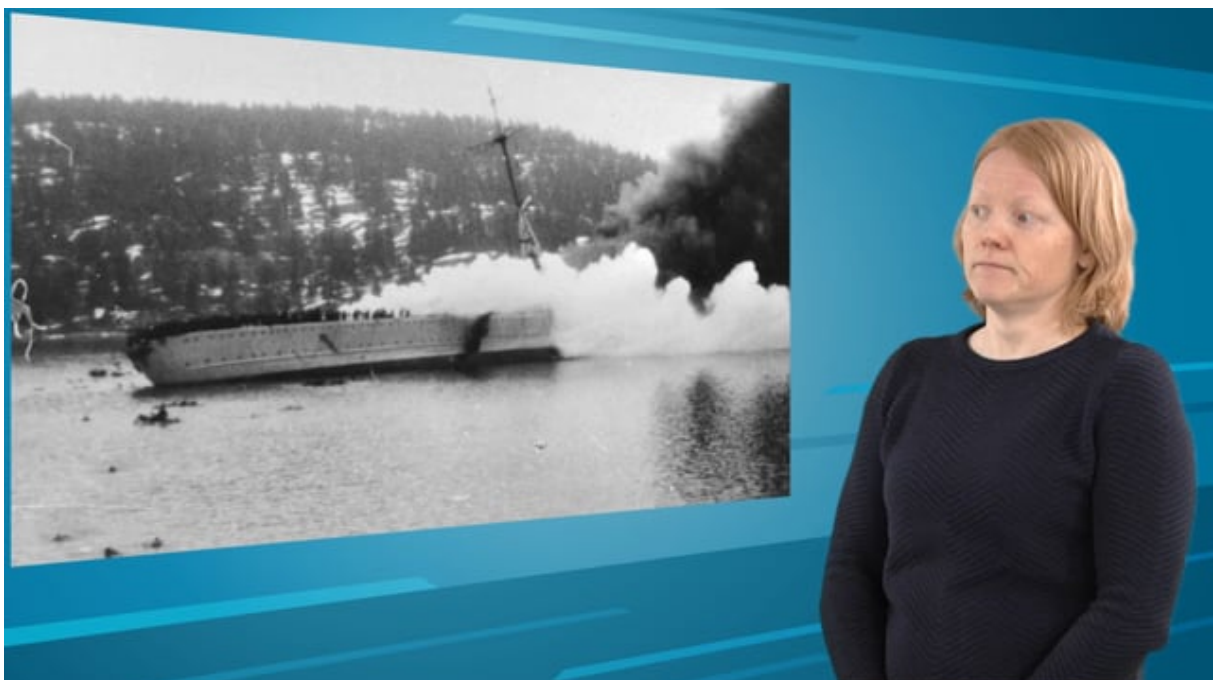
SPØRSMÅL:

- Når skjedde den tyske invasjonen av Norge?
- Hva var Blücher?
- Hva var konsekvensene av senkningen av Blücher?

INNHold:

• Invasjonen av Norge• Blücher	• Oscarsborg festning

[Senkingen av Blücher on Vimeo](#)

SPØRSMÅL:

- Hvem var Gunnar Sønsteby?
- Hva var Gunnar Sønstebys kallenavn?
- Hvilke arbeidsoppgaver fikk Sønsteby etter krigen?
- Kan dere nevne noen andre kjente norske motstandsmenn?

INNHOOLD:

- Gunnar Sønsteby
- Motstandskamp

- Sabotasjeaksjoner
- Krigshelt

[Gunnar Sønsteby on Vimeo](#)

D-DAGEN

SPØRSMÅL:

- Når var D-dagen?
- Hva skjedde på D-dagen?
- Hva var resultatet av denne operasjonen?
- I slutten av denne videoen får vi se gravlundene for de mange soldatene som mistet livet i løpet av Operasjon Overlord. For hvem og hvorfor er det viktig å bevare slike minnelunder og minnesmerker?

INNHOOLD:

• 6.juni 1944• Operasjon Overlord	• 300 000 allierte soldater inntar Normandie• Avgjørende for krigens gang

[D-dagen 2019 on Vimeo](#)

KILDER:

Grimnes, Ole Kristian (17.3.2021). «Norge under andre verdenskrig» på Store Norske Leksikon

https://snl.no/Norge_under_andre_verdenskrig. Sist sett. 6.4.2021.

Hatlehol, Gunnar D. (17.3.2021). «Andre verdenskrig» på Store Norske Leksikon

https://snl.no/andre_verdenskrig. Sist sett 6.4.2021.

